

A csákvári
ESTERHÁZY-KASTÉLY
ÉS PARKJA

Sisa József

Bölcsészettudományi
Kutatóközpont
Művészettörténeti
Intézet

ELKH | Eötvös Loránd
Kutatói Hálózat

Bölcsészettudományi Kutatóközpont Művészettörténeti Intézet
Budapest, 2023

A kötet megjelenését az Eötvös Loránd Kutatási Hálózat támogatta.

ELKH | Eötvös Loránd
Kutatási Hálózat

© Sisa József, 2023

© Bölcsészettudományi Kutatóközpont, 2023

A borítón: Pietro Rivetti: Az Angolkert látképe, 1799 körül;
a 2–3. oldalon: Eduard Weixelgärtner: A pleasure ground
és a kastély nézete, 1862

ISBN 978-615-5133-23-7

Minden jog fenntartva, beleértve a sokszorosítás, a nyilvános előadás,
a rádió- és televízióadás, valamint a fordítás jogát, az egyes tanul-
mányokat illetően is.

Kiadja a Bölcsészettudományi Kutatóközpont
Művészettörténeti Intézet, Eötvös Loránd Kutatási Hálózat
Felelős kiadó: Balogh Balázs főigazgató, Mikó Árpád igazgató
Nyomdai előkészítés: BTK Történettudományi Intézet
Tudományos Információs Osztály
Vezető: Kovács Éva
Olvasószerkesztő: Ördög Virág
Képszerkesztő: Kocsis Gabriella
Tördelés: Demeter Gitta
Nyomdai munka: Prime Rate Kft., Budapest
Felelős vezető: Dr. Tomcsányi Péter

TARTALOM

---

9 Előszó

A KASTÉLY

- 15 Az „első” kastély
- 15 Az előzmények
- 15 Az urasági ház
- 16 A megbízó és a tervező
- 26 Az építés
- 30 A színház
- 31 A jobb oldalszárny
- 33 A helyiségek és a berendezés
- 34 A „második” kastély
- 34 Az új tulajdonos és első intézkedései
- 36 Az első földrendések és építkezések
- 39 A nagy földrendés és a „második” kastély tervezése
- 47 Az építés
- 53 A klasszicista kastély
- 56 A kastély belseje
- 58 A templom
- 58 A kortársak a kastélyról
- 59 A kastély a 19. század közepétől máig

A PARK

- 65 A szentimentális park
- 65 A koncepció és a tervezés
- 66 A további közreműködők
- 69 Az Angolkert
- 74 A Csillag sétány
- 80 A fácskás és a konyhakert
- 85 Az Allé-erdő
- 91 Fák ültetése
- 91 A kertészeti stílus

- 93 A tájképi park
- 93 Új tulajdonos, új koncepció
- 94 A kertészek és a munkálatok
- 98 A kertészet és a növények
- 99 Az építmények
- 102 A Gessner-ház és környéke
- 102 A park és stílusa
- 104 A kortársak a parkról
- 107 A park későbbi története
- 111 Zárszó
- 113 Rövidítések
- 115 Jegyzetek
- 123 Irodalom
- 127 Képjegyzék

FÜGGELÉK

- 133 Leltárak és jegyzékek
- 133 I. A kert leltára, 1794
- 136 II. Az egzotikus növények leltára, 1795
- 137 III. A színház leltára, 1795
- 137 IV. A kastély és a kert leltára, 1800
- 152 V. Jegyzék a beszerzendő magokról és facsémétréről, 1800 után
- 152 VI. Megveendő magok és beszerzendő fák jegyzéke, 1800 után
- 153 VII. A kastély leltára, 1826
- 162 Leírások
- 162 I. A park leírása, 1823
- 165 II. A kastély és a park leírása, 1836
- 166 III. A kastély kritikája, 1845
- 166 IV. A kastély és a park leírása, 1846
- 167 V. A park leírása, 1854
- 167 VI. A park és építményeinek leírása és kritikája, 1860
- 169 The Esterházy Mansion and its Park in Csákvár (Summary)